

februari 1974

DRIEMASTER

Lustrum

NUMMER

1949 - '74

In dit lustrum-nummer o.a.:

Jan Evenhuis in gesprek met Geertsema

Loek Hermans over de Individuele
Vrijheden en Machtsverdeling

Jan Weggemans over de Vrijheid van
Meningsuiting

Mr. F. Portheine over de Machtigingswet
verder: een beschouwing over het komende
kongres

Individuele Vrijheden en Machtsverdeling

In deze tijd, waarin we van een toenemende staatsinvloed kunnen spreken - denk alleen maar eens aan de Machtigingswet - dreigen de individuele vrijheden in het gedrang te komen.

Het Parlement, de eerste macht, de kontrôle-instantie bij uitstek, wordt overspoeld door wetsontwerpen, die door de vierde macht, de ambtenarij, verscholen achter de regering en binnen de tweede macht, de uitvoerende macht, het bestuur, zijn ontworpen. Het kost de volksvertegenwoordigers de grootste moeite naar nieuwe, eigen alternatieven te zoeken en de geboden alternatieven te onderzoeken. Ontevreden worden omdat op hun terrein, voor hun belang en naar hun mening, niet voldoende wordt ondernomen en wordt bereikt, ontstaan er vele buitenparlementaire groeperingen, de pressiegroepen. Deze groepen, de vakbonden inkluis, zouden we de vijfde macht kunnen noemen; hun macht strekt zich uit over het Parlement via zetbazen (vooral vakbonden). Hun macht daarbuiten is de macht van het getal met als sanktie de stakingen. Het individu dreigt binnen dit gehele systeem ondergeschikt gemaakt te worden aan de groep; zij mag er slechts deel van uitmaken, maar mag vooral niet afwijken van de heersenden groepsnorm.

De vierde macht, onkontroleerbaar, is al vaak ter diskussie gesteld en schijnbare oplossingen worden geponereerd: openbaarheid en een grotere staf per fractie bij het Parlement, de zogenaamde anti-machten.

Schijnbare oplossingen, omdat macht de neiging heeft zich aan kontrôle te onttrekken. Wanneer nu openbaarheid (hetgeen ik overigens niet afwijs) als remedie moet dienen tegen een toenemende kracht van de vierde macht, gaat binnen deze structuur een proces van verschuiving plaatsvinden. Het aandragen van mogelijke alternatieven vindt gewoon een fase eerder plaats, namelijk naar het informele- of het vooroverleg. De dan in het openbaar komende alternatieven zijn reeds in het onkontroleerbare informele overleg afgewogen.

Tevens is dat een officiële erkenning van de afzonderlijke machtspositie van het ambtelijk apparaat, waardoor dat er een hekel aan krijgt om zich tegen de politieke leiding te keren. Men bereikt het omgekeerde van wat men wil bereiken.

De oplossing moet daarom toch gezocht worden in het versterken van het Parlement. Een gekombineerde oplossing van het uitbreiden van de staf en een eventueel vergroten van het aantal Kamerleden, kan het Parlement haar kracht weer teruggeven. In de huidige tijd oefent het Parlement via de schriftelijke vragenstellerij een toch niet geheel bevreemdende kontrôle op korte termijn uit. Is dit misschien een vluchtroute?

Indien het aantal Kamerzetels vermeerderd wordt, moet de kwestie van de kiesdrempel opnieuw bezien worden.

vervolg op pagina 2

DRIEMASTER

Maandblad van de onafhankelijke Liberale Jongeren-Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD).

1949-1974

LEDEN VAN DE REDAKTIE: Jan Weggemans (hoofdredakteur), Deliuslaan 32, Utrecht, 030-940856; Kees Nederlof (Eindredakteur/administrateur), Hooglandse Kerkgracht 13, Leiden, 01710-24960; Jan Evenhuis; Duke Dominicus van den Bussche en Loek Hermans.

REDAKTIE/ADMINISTRATIE-ADRES: Hooglandse Kerkgracht 13, Leiden.

KOPIJ AFDELINGSPAGINA: 't Heultje 3, Den Briel.

Betaling abonnementsgeld: giro 277760 t.n.v. Stichting "De Driemaster" Den Haag.

Algemeen sekretariaat JOVD: Voorstraat 401, Dordrecht, 078-39801

vervolg van pagina 1

Een zeer belangrijke taak voor de bescherming van de persoonlijke vrijheden ligt bij de derde macht, de rechterlijke macht, en wel in het bijzonder bij de administratieve rechter, die de geschillen tussen burgers en overheidsinstanties behandelt.

Juist in een tijd van polarisatie dreigen minderheden eerder en gemakkelijker buiten spel gezet te worden.

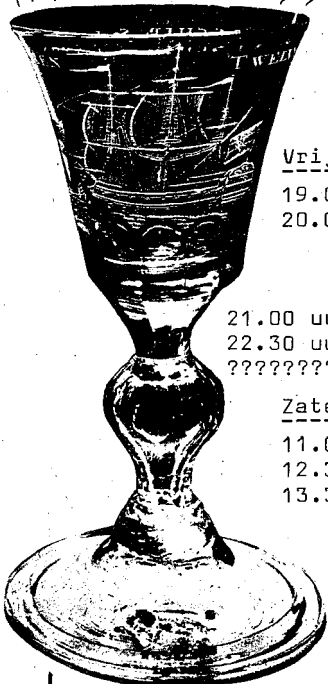
Het is de taak van de liberalen te zorgen dat vooral de individuele immateriële vrijheden beschermd worden. De individuele vrijheden zijn een garantie voor een waarlijk goed functionerende rechtsstaat waarin de burger zich via zijn gekozen afgevaardigde indirect in een wezenlijk versterkt Parlement en direct via de derde macht, zijn persoonlijke vrijheden kan beschermen. Een vereenvoudiging van de structuur van de admini-

stratieve rechtspraak is daarvoor een eerste vereiste. De huidige structuur is te ingewikkeld. Daarnaast hebben vaak zeer eenvoudige beslissingen of alledaags optreden van ambtenaren diep ingrijpende invloed op het leven van de burger. Dat is niet te regelen via de Administratieve Rechtspraak. Daarvoor zou een ombudsman ingevoerd moeten worden.

Tegen beschikkingen van provinciale- of gemeentebesturen staat vaak geen beroep open; van beschikkingen van gemeente-ambtenaren of provinciale ambtenaren kan men in beroep gaan bij respectievelijk het College van B. en W. en bij de Gedeputeerde Staten. Wanneer het individu zijn immateriële vrijheden gewaarborgd weet, dan zal hij ook geen genoeg nemen met bevoogding op materiële terreinen.

Loek Hermans

L U S T R U M - C O N G R E S

Vrijdag 15 februari 1974

19.00 uur Ontvangst in de kongreszaal

20.00 uur Opening door R. Lantain, voorzitter JOVD

Sprekers: mevr. H. van Someren - Downer, voorzitter VVD

H. Wiegel, voorzitter Tweede Kamer-fractie VVD

21.00 uur Kongresrede door ons erelid, Drs. H.A. Korthals, lid Raad van Staten

22.30 uur Feest in de foyer m.m.v. The Red White and Blue Aces

????????? Einde

Zaterdag 16 februari 1974

11.00 uur Huishoudelijke vergadering in zaal 40

12.30 uur Lunch

13.30 uur Behandeling kongresthema in zaal 40

Inleiders: Mr. W.J. Geertsema, kommissaris Koningin in Gelderland

Mr. A.A.M. van Agt, minister van Justitie

P. Jongeling, voorzitter Tweede Kamer-fractie GPV

Dr. B. van der Lek, voorzitter Tweede Kamer-fractie PSP

Onderwerp: "Hoe tolerant is een democratie"

17.00 uur Sluiting

JAN EVENHUIS
in gesprek met

Mr. W. J. Geertsema

Onlangs heeft Mr. W.J. Geertsema, oud-minister van Binnenlandse Zaken, de benoeming aanvaard van kommissaris van de Koningin in Gelderland. Daarmee heeft één van de meest vooraanstaande persoonlijkheden uit het hedendaagse liberalisme de actieve politiek verlaten.

Mr. Geertsema was gedurende zijn politieke loopbaan een niet onbelangrijke stimulator van de JOVD. Zijn gematigd liberalisme vond ook in de JOVD veel weerklank. De redactie van de Driemaster heeft gemeend, nog éénmaal de JOVD-ers op ruime schaal kennis te laten maken met de mens Geertsema en diens kijk op de problemen van nu en weleer. De heer Geertsema was bereid zich door de redactie te laten interviewen. Namens de redactie voerde Jan Evenhuis het hier volgende gesprek met Mr. Geertsema.

Jeugd en Studie

Jan Ev.: Wilt u vertellen in welk milieu en wat voor gezin u bent opgegroeid?

Geertsema: Ik heb m'n vader nooit gekend, die stierf toen ik nog maar drie jaar was. Ik was enig kind en werd opgevoed door m'n moeder in Den Haag met een uitermate grote vrijheid. Ik heb een hele plezierige jeugd gehad in Den Haag. Deze werd gekenmerkt door veel sportbeoefening. Ik heb gevoetbald, gehockeyed en gecricket. Mijn vader was een bankdirecteur, die niet de tijd heeft gehad om zich met de politiek bezig te houden. Maar verder was de politiek in de familie altijd een uiterst belangrijke zaak. Meerdere voorouders hebben òf in de Eerste- òf in de Tweede Kamer gezeten. M'n overgrootvader was minister van Binnenlandse Zaken en daarna kommissaris van de Koningin en een oud-oom was ook kommissaris van de Koningin. M'n familie heeft altijd voor de politiek en het bestuur gevoeld en ze zijn ook altijd liberaal geweest.

Jan Ev.: Kunt u iets vertellen over uw schoolloopbaan en uw politieke carrière?

Geertsema: Ik heb in Den Haag de lagere school en het gymnasium doorlopen. Daarna ben ik in Leiden rechten gaan studeren. Daar kwam de oorlog tussen, waardoor ik er vrij lang over heb gedaan: van 1937 tot 1947. Meteen na de oorlog ben ik nog praeses van het Leidse Studenten Corps geweest, dus dat gaf ook nog enige vertraging, maar in 1947 ben ik afgestudeerd. Direkt na m'n afstuderen heb ik me in Leiden gevestigd als repetitor burgerlijk recht en ben me toen ook met de politiek gaan bemoeien. In Leiden, noch in de andere studentencorpora, werd eigenlijk aan politiek gedaan; echter ik had er wél behoefte aan!

Ik heb me na m'n afstuderen gemeld als lid van de Partij van de Vrijheid. Op de eerste vergadering die ik bezocht, werd de kandidatenlijst voor de gemeenteraad samengesteld en ik kwam daardoor al snel in de gemeenteraad.

Van 1950 tot 1953 ben ik toen gemeenteraadslid in Leiden voor de VVD geweest. Daar kreeg ik de smaak te pakken van het burgemeesterschap.

In 1953 werd ik burgemeester van Warffum (Gr.), waar ik in 1957 werd weggehaald door staatssekretaris Schmelzer, die iemand zocht voor het staatssekretariaat voor P.B.O.

en bezitsvorming. Ik had een boekje geschreven over de Publiek-rechtelijke Bedrijfsorganisatie. Dat was een pré. Hij heeft mij naar het departement van Binnenlandse Zaken gehaald en ik kwam weer in de politiek terecht doordat ik gemeenteraadslid werd van Den Haag en in 1959 lid werd van de Tweede Kamer. Dat laatste ben ik geweest tot mijn ministerschap en daarna nog een korte periode. Dat Kamerlidmaatschap alléén vond ik een beetje steriel, dus heb ik in 1961 nog gesolliciteerd naar het burgemeesterschap van Wassenaar, om ernaast te doen. En dat is gelukt. Al die jaren heb ik het gemeentelijk bestuur en de politiek in de Tweede Kamer gekombineerd.

Jan Ev.: We gaan eerst even door met wat persoonlijke kanten van uw politieke bezigheden, waarna we straks de meer algemeen-politieke zaken onder de loupe gaan nemen. Waar hebt u zich persoonlijk in de politiek het meest aan geërgerd?

Geertsema: Ik erger me aan de verkeerde wijze van polarisatie, aan mensen - en die zijn er nogal wat - die altijd zoeken naar wat verdeeld houdt, wat scheidt en niet kijken naar datgene, wat bindt en verenigt. De verkeerde polarisatie vind ik één van de grootste euvelen in de landspolitiek.

Applaus

Jan Ev.: Wat heeft u in uw politieke loopbaan het meest verheugd?

Geertsema: De goede relaties die ik met praktisch alle leden van de Tweede Kamer heb onderhouden. Het heeft mij erg veel goed gedaan dat de Kamer de toespraak van Kamer voorzitter Vondeling bij mijn afscheid met algemeen applaus heeft beantwoord. Het doet je na zoveel jaren toch wel wat, wanneer je klaarblijkelijk ook waardering hebt weten te krijgen van je politieke tegenstanders. Dat past wel in mijn filosofie.

Jan Ev.: U hebt in uw lange carrière in de politiek veel mensen ontmoet. Voor wie hebt u de meeste waardering kunnen opbrengen? Welke persoonlijkheid hebt u het meest gewaardeerd en wie heeft met zijn persoonlijkheid u het meest gefrappeerd?

Geertsema (na een stilte): Ik ben altijd het meest gefrappeerd geweest door de politieke integriteit van mensen. Ik geef mijn beoordelingen grotendeels aan de hand van de integriteit. En iemand die dit bijvoorbeeld altijd volledig waar heeft weten te maken en waar ik een bijzonder grote waardering voor heb, is een man als Berger, die ik heel lang heb meegemaakt als man van de PvdA. Die zich daar oprecht niet meer mee kon verenigen en naar DS'70 is gegaan, maar daar tegelijkertijd ook de hele zware persoonlijke konklusie uit trok om z'n burgemeesterschap neer te leggen.

Jan Ev.: Door de VVD is nogal naar buiten gebracht dat DS'70 de oorzaak is van de uiteindelijke val van het Kabinet-Biesheuvel, maar was Biesheuvel zelf door z'n persoonlijk optreden ook niet een ondermijner van z'n eigen Kabinet?

Geertsema: Niet zozeer door z'n wijze van optreden, alswel door z'n wijze van samenstelling van z'n Kabinet. Daar lag de grondoorzaak van het naderhand uit elkaar vallen. Hij heeft z'n mensen te zeer uitgezocht op persoonlijke bekwamheden en te weinig op hun mogelijkheden om in team-verband te functioneren. En er zaten nogal wat mensen in die dat niet gegeven is! En dat kun je Biesheuvel verwijten.

Jan Ev.: Lag de haard van het konflikt bij de Braauw en Boersma en met name bij het feit dat De Braauw zich teveel met het werkterrein van Boersma bezighield?

Geertsema: Dat kun je nooit iemand verwijten, want je draagt als lid van een Kabinet verantwoordelijkheid voor het totale regeringsbeleid, evenwel òf de toon altijd even nuttig of gewenst was, valt te betwijfelen. Maar als je deze namen noemt, moet je zeker ook de naam van Drees jr. noemen. Drees funktioneert ook heel moeilijk in een team!

Jan Ev.: Je hoort vaak dat het Parlement het steeds moeilijker krijgt bij haar controle van het regeringsbeleid. Beschikt ze wel over alle noodzakelijke mechanismen?

Geertsema: Ja, men heeft de controlemechanismen wel. Echter men past het niet altijd goed toe!

Ik heb onlangs een rede gehouden over macht en onmacht van het Parlement en daarin o.a. gezegd dat er nog te weinig gebruik wordt gemaakt van het bestaande instituut van overleg met de bewindslieden in de vaste Kamerkommissies. Ik geloof dat men veel meer dan nu het geval is, in die vergaderingen ook reeds de beleidsvoorbereidingen van de bewindslieden moet bespreken. Als je daarmee te lang wacht, is er meestal reeds een situatie ontstaan welke niet meer terug te draaien is.

Verder geloof ik dat de uitrusting van de Kamerleden met assistenten en assistentie verbeterd moet worden. Maar het voornaamste punt is toch het gebruik maken van de al bestaande mogelijkheden. Maar dan op doelmatiger en efficiënter manier!

Jan Ev.: We zullen nu even over onze samenleving praten. Wat vindt u op dit moment de grote knelpunten in onze maatschappij?

Geertsema: Het grote knelpunt is voor mij op het ogenblik de met de huidige technieken nog onoplosbare spanning tussen het sterke verlangen van de bevolking naar inspraak en openheid - volledig begrijpelijke zaken - en de volstrekt inadekwate mogelijkheden van de overheid om daarop in te spelen. Hierdoor krijg je totaal onnodige frustraties.

Men beheerst nog niet de juiste technieken en men kent nog niet de juiste methoden. Ik verwacht dat dit een nog steeds toenemend probleem zal worden in deze maatschappij. Deze terechte roep om inspraak en medezeggenschap houdt mij in mijn bestuurs-taak ook dagelijks bezig!

Jan Ev.: Is dit ook de reden waarom u in Gelderland binnen een jaar alle gelderse gemeenten wilt bezoeken?

Geertsema: Ja, je moet weten wat er leeft. En wel op zo kort mogelijke termijn!

Pessimisme

Jan Ev.: Wat verwacht u voor de toekomst van onze samenleving? Voor welke grote problemen komen we, laten we zeggen, de eerstkomende twintig jaar te staan?

Geertsema: Ik heb een vrij groot pessimisme. De olie-boycot nog buiten beschouwing gelaten, geloof ik dat één van de kernproblemen voor de toekomst van onze maatschappij zal zijn de energievoorziening. Het is wel heel duidelijk dat de energievoorziening op het ogenblik aan enorme beperkingen onderhevig is. Ik ben sceptisch over de alternatieve mogelijkheden tot energievoorziening. Men kan wel met grote woorden praten over zonne-energie, getijdenenergie en kernfusie-energie, maar nog nooit is bewezen dat deze energievormen ook daadwerkelijk ter beschikking kunnen worden gesteld. Voorlopig vormen kolen nog het enige redelijke alternatief.

Het grote probleem zal dus zijn om ons economisch bestel toch behoorlijk op peil te houden!

Jan Ev.: Volgens u hebben we onze gouden jaren dus wel gehad.

Geertsema (nadrukkelijk): Ja. We zullen duidelijk stappen terug moeten doen. Het zal niet meevallen om de mensen daar weer aan te laten wennen. Dat kan wel eens tot heel onaangename bijverschijnselen leiden.

Jan Ev.: De jongeren zullen mede voor de oplossingen moeten zorgen. Hebt u vertrouwen in onze jeugd in z'n algemeenheid? U bent per slot van rekening een vertegenwoordiger van een andere generatie.

Geertsema: Ja, m'n vertrouwen is bepaald groot. Ik heb altijd in mijn filosofie geprobeerd met de tijd mee te gaan. Ik ben niet iemand die het gevoel heeft dat de zaken, zoals die op het ogenblik bestaan, per definitie gunstig zijn, al heb ik aan het ontstaan meegewerkt. Ik probeer altijd te zoeken naar mogelijkheden van verandering. En daar is de jeugd een uitstekende bron van informatie voor.

Het valt mij op dat de jeugd veel meer dan in mijn tijd geïnteresseerd is in het hele maatschappelijke bestel, er ook van af weet en er over kan discussiëren.

Jan Ev.: Maar heeft ze ook het aanpassingsvermogen en de flexibiliteit om zich door de komende moeilijker tijden heen te werken?

Geertsema: Daar zijn ze nog niet voor op de proef gesteld. Dat is nog niet nodig geweest. Echter ik verwacht dat dat nogal mee zal vallen. Als je bijvoorbeeld de verhalen van de mensen in de militaire dienst hoort, wat voor de jongeren ook een enorm aanpassingsvermogen vergt, dan neem ik aan dat er voldoende flexibiliteit bij de jeugd zal zijn om ook een wat ander regime wel aan te kunnen. Van de jeugd zal de inventiviteit moeten komen om te leren leven met de nieuwe omstandigheden. De Nederlan-

UW CONGRES-SPREKER

DRIEMASTER OKT. '67

Vergeet niet.....

Naar het Lustrumcongres (15 en 16 februari a.s.) te gaan (Elly Westerling, Anjerplein 34, Leeuwarden, 05100-38006).

Wilt u de Driemaster regelmatig ontvangen? Wordt dan donateur van de JOVD (min. f10,-), u ontvangt dan gratis een jaar lang de Driemaster.

Schrijf mij in als donateur/abonnee voor f..... per jaar:

Naam:.....

Adres:.....

Plaats:..... Prov.:.....

blokletters s.v.p.

Opsturen: Hooglandse Kerkgracht 13, Leiden 2401.

der is inventief! Dat hebben we in de oorlog bewezen.

Ten opzichte van de jeugd ben ik dus niet zo pessimistisch, maar ik dacht dat juist de generatie die de ontbering van de oorlog gekend heeft en daarna de welvaart heeft leren waarderen, er meer moeite mee zal hebben weer een beetje naar die ontberingen terug te gaan, een beetje in die oorlogssfeer, die minimumeconomie, terecht te komen dan de jeugd. Dat zijn ook de mensen, die nu op grote schaal hamsteren.

De J.O.V.D.

Jan Ev.: Laten we het nu even hebben over de jeugdige, die lid is van de JOVD. Hoe kijkt u tegen de JOVD aan?

Geertsema: Ik heb in m'n politieke bestaan altijd hele goede banden met de JOVD onderhouden. Ik heb me altijd ten doel gesteld, te weten wat er in de JOVD leeft. Ik geloof wel dat ik mag zeggen dat ik een trouw bezoeker van de JOVD-vergaderingen ben geweest. Ik dacht dat de JOVD er wel eens beter voor had gestaan dan op het ogenblik. Ik krijg de indruk dat er nogal wat interne spanningen zijn en ik heb alleen maar de hoop dat het bestuur zo wijs zal zijn deze interne spanningen zonder werkelijke conflicten uit de wereld te helpen. Ik ben nogal pessimistisch wat dit alles betreft.

Jan Ev.: Wilt u wat duidelijker zijn?

Geertsema (heftiger): Ja, dat er nogal wat afdelingen zijn die er opvattingen over het liberalisme op na houden, die bepaald niet de opvattingen zijn van een grote meerderheid. Maar die die opvattingen toch met kracht - dat is trouwens hun goede recht - naar voren brengen en dat zou wel eens - als het niet verstandig door een bestuur wordt opgevangen - tot ernstige konfliktsituaties kunnen leiden.

Jan Ev.: Kunt u een profiel geven van die JOVD-er van die grote meerderheid?

Geertsema: De ideale JOVD-er, zoals ik die altijd heb gezien, is de man die het meest pure liberalisme verkondigt en dat heb ik gelukkig in de loop der jaren ook altijd in de JOVD teruggevonden. Dat is het grote verschil met de ouderen, die veel meer rekening houden met praktische politiek en daardoor de zuivere kijk op het liberalisme misschien niet verliezen maar wel eens wat zien vertroebeld door de actuele problemen waar ze mee te maken krijgen en de noodzaak aan het politiek haalbare te denken.

Dit uitdragen van het pure liberalisme van: "Zo zou het eigenlijk moeten zijn, wij interesseren ons er niet voor of het haalbaar is of niet" heeft de JOVD in het verleden naar behoren gedaan.

Jan Ev.: De gewetensfunctie!

Geertsema: Ja. Daar kunnen wij als VVD-ers altijd ons voordeel mee doen. Daarom wilde ik ook altijd weten wat de opvattingen waren van de JOVD.

Jan Ev.: Slaagt de JOVD er op dit moment in deze rol even goed te vervullen als dit in het verleden het geval was?

Geertsema: Ik geloof dat men teveel tijd moet besteden aan interne problemen. Die tijd kan men dus niet gebruiken om het geweten van de VVD te zijn. Daarnaast speelt uiteraard ook een rol dat het geweten voor een regeringspartij toch een belangrijker rol speelt dan voor een oppositiepartij. Eigenlijk zou het zo moeten zijn dat de JOVD en VVD in de oppositie dichter bij elkaar staan dan wanneer de VVD een regeringspartij is. De VVD hoeft zich op dit moment minder aan de haalbaarheid te storen, dan wanneer ze regeringspartij is.

Friesch Groningsche Hypotheekbank N.V.

pandbrieven

een veilige belegging met zeer hoog rendement

Jan Ev.: Een uitdaging voor het Hoofdbestuur.

Geertsema: Inderdaad!

Slot

Jan Ev.: We komen tot slot nog even op uw persoon terug.

Er wordt nog wel eens geschreven: "Geertsema voelt zich meer happy als bestuurder dan als politikus". Is dat zo?

Geertsema: Kamerlid alléén gaf mij niet voldoende armslag. Je bent dan namelijk in aanzienlijk mindere mate creatief bezig dan als bestuurder. Ik heb er dus altijd wat bij moeten doen. Het Kamerlidmaatschap samen met het burgemeesterschap was voor mij een ideale situatie.

Jan Ev.: In hoeverre heeft u zich nu helemaal uit de politiek teruggetrokken?

Geertsema: Ik bedrijf natuurlijk geen actieve politiek meer, maar ik ben en blijf geïnteresseerd in het liberalisme als zodanig. Ik ben bereid daarover lezingen te houden voor VVD en JOVD en ik ben ook voornemens daarover van tijd tot tijd te publiceren.

Jan Ev.: Wat was voor u de grootste persoonlijke teleurstelling in uw politieke loopbaan?

Geertsema: Als een hele duidelijke persoonlijke teleurstelling heb ik ondervonden het feit dat ik het in 1971 niet tot een overwinning van de VVD heb kunnen brengen, dat het toch - naar mijn mening - uitermate redelijke liberalisme (het liberalisme van het midden) dat ik predikte, niet voldoende aanhang in den lande ondervond.

De verkiezingsnederlaag van 1971, het verlies van één Kamerzetel, heb ik bepaald als een grote teleurstelling ondervonden.

Jan Ev.: Als afsluiting een vraag waarop u een onbescheiden antwoord mag geven.

Wat heeft u ervaren als uw grootste succes? Wat gaf u de meeste genoegdoening?

Geertsema: Dat was toch wel, zoals eerder reeds ter sprake kwam, het applaus, dat ik aan het eind van mijn Kamerloopbaan heb gekregen.

JUBILEUMCONGRES: GEEN ONVERDEELDE VREUGDE

De JOVD bereidt zich voor op het vijfde lustrumcongres dat op 15 en 16 februari 1974 in Utrecht gehouden zal worden en dat als thema kent "Hoe tolerant is onze democratie?". Wij hebben gepoogd uit oude jaargangen van de Driemaster een scala van interessante citaten samen te stellen, teneinde het lustrumcongres op enigszins historische wijze te begeleiden. Het zou een opsomming geworden zijn van links-liberale activiteiten: een JOVD die sterk kritisch stond ten opzichte van de VVD, doch die daarbij in meerderheid tevens loyaal was ten opzichte van diezelfde VVD. Uit de linkervleugel verdwenen af en toe prominente leden naar de PvdA (vòòr 1966) en na 1966 vertrokken sommigen naar D'66. Ten allen tijde traden JOVD-leden toe tot de VVD. De meerderheid, zo kan men wel stellen, heeft nooit voor het lidmaatschap van welke partij dan ook gekozen.

Veranderingen.

Wij hebben u niet op zo'n opsomming van citaten willen trakteren; het is zinloos. De JOVD is de laatste jaren totaal veranderd. Tot ongeveer 1968 werden de JOVD-congressen grondig voorbereid in de afdelingen; deze wijdden studiedagen aan de kongresthema's

waarbij sprekers van vele richtingen als sparring-partner fungeerden. Op de congressen gingen de linker- en de rechtervleugel elkaar geducht te lijf; uiteindelijk besliste een centrumgroep, waarmee het Hoofdbestuur vaak goede contacten onderhield. Toch hadden de beslissingen veelal een duidelijke band met de liberale grondslagen. En toch was de sfeer in de JOVD tamelijk tolerant; men aanvaardde elkaars verschillende opvattingen. Het kwam voor dat tezelfdertijd leden van D'66 en van de VVD deel uitmaakten van het JOVD-Hoofdbestuur; men vond elkaar op de eigen identiteit van de JOVD. Jarenlang heeft Jan Lambers, lid van D'66, de hoofdredactie van dit blad gevoerd, zonder dat zulks ooit een punt van discussie is geweest.

Thans is de situatie in de JOVD geheel anders. Op de congressen wordt m.i. slecht gediscussieerd. De discussies worden amper voorbereid en men schijnt volstrekt niet naar elkaar te kunnen luisteren. Bestuursleden van afdelingen, die belangrijke gangmakers van politieke discussies zouden moeten zijn, staan achter in de zaal te smoezen over organisatorische intriges en er worden
vervolg op pagina 8

ambassador,

absoluut veilig.

druk handtekeningen verzameld voor de meest vreemdsoortige moties, waarvan slechts een gering deel, na ellenlange discussies, de eindstreep vernag te halen. Niet zelden moet op de eerstvolgende verenigingsraad het res- tant afgewerkt worden. Van de meeste moties kan gezegd worden dat - behalve de opstel- lers - niemand in Nederland op deze uitspra- ken zit te wachten. Als bovendien het moei- zaam gekonstrueerde resultaat naar diverse ministeries wordt gestuurd, eist de beant- woording, zo die al plaatsvindt, zeker f 750,-- per brief van de toch al zo schaars- se rijksmiddelen.

Kortom: de kongressen zijn oersaai en ze hebben slechts een geringe politieke rele- vantie.

Het Wiegel-syndroom.

Men kan zich afvragen wat hiervan de oorza- ken zijn. Naast organisatorische oorzaken - o.a. gebrek aan vergadertechniek - lijken me vooral twee oorzaken van belang, te weten de leeftijdsvragering in de JOVD en de polari- satie in de politiek tussen VVD en PvdA. De JOVD stroomt in toenemende mate vol met jonge leden, die behept zijn met het "Wie- gel-syndroom". Wiegel speelt - zoals elke goede politikus - een politiek spel: door middel van overdrijving wordt een niet reële duidelijkheid gekreëerd. Dit is nodig om grote groepen mensen naar een politieke par- tij te trekken, omdat genuanceerd denken geen omvangrijke aanhang oplevert. Velen schijnen echter dergelijke uitspraken - zo- als die van Wiegel en destijds van Den Uyl - voor 100%, of liefst nog meer, serieus te nemen. Bij jongeren uit zoiets zich vooral in de buitenlandse politiek, omdat men daar- over relatief gemakkelijk kan praten. Stand- punten zoals die ter verdediging van het portugese beleid in Afrika, steun aan (al-

leen) Zuid-Vietnam, een anti-houding ten op- zichte van het palestijnse probleem, zijn nooit in politieke programma's van de VVD doorgedrongen, doch thans vinden zij in de JOVD een grote aanhang.

Principes vervagen.

Ik heb het laatste jaar weinig discussies in de JOVD meegemaakt waar men de borst nat maakte voor gelijke kansen in onze samenle- ving, voor de sociale rechtvaardigheid of voor de liberale vrijheidsprincipes, in re- latie tot actuele problemen. De discussies op het komende kongres zie ik beslist pessi- mistisch tegemoet; schijnbaar is onze leden- aanhang erg tevreden over onze samenleving en onderkent zij weinig situaties die veran- dering behoeven.

Als studie-organisatie fungeert de JOVD be- slist niet; een politieke functie kan zij in haar huidige situatie niet hebben.

De situatie waarin onze samenleving thans verkeert is toch wel zodanig ernstig te noe- men dat de bereidheid om naar elkaar te luisteren wenselijk is. Moeilijke problemen vragen om genuanceerde oplossingen. De toe- nemende bureaucrativering, de afnemende vrij- heid van het individu en de problemen waar- mee "het kapitalisme" kampt, behoeven een diepgaande discussie door liberalen. Onze samenleving kent al voldoende ongenueanceerde lieden die, zodra ze het kleed van de oppo- sitie afleggen - Han Lammers, Joop den Uyl - de voorgestane oplossingen plotsklaps moe- ten loslaten.

Het zou me een groot plezier doen, als ik op het komende kongres kan ervaren, dat dit ar- tikel toch ècht te ongenueanceerd is; mis- schien willen de lezers er nog eens over na- denken.

Jan Weggemans

van het H.B. ► **Hoofdbestursverklaring**

Het Hoofdbestuur van de onafhankelijke libe- rale jongerenorganisatie J.O.V.D. heeft met afschuw kennis genomen van de kaping van de Lufthansa-boeing te Rome, waarbij meer dan 30 doden vielen.

Ook al is in het verleden veelvuldig gepro- testeerd tegen vliegtuigkapingen, nooit heeft men afdoende middelen ter bestrijding aangewend. De recente vliegtuigkapingen heb- ben meer dan ooit bewezen, dat er op korte termijn maatregelen moeten worden genomen ter bescherming van passagiers en bemanning. Het J.O.V.D.-Hoofdbestuur is van oordeel, dat op zeer korte termijn door de regering stappen moeten worden ondernomen om de luchthaven Schiphol zodanig te beveiligen, dat van daaruit pogingen tot het kapen van vliegtuigen vrijwel onmogelijk worden. Als mogelijke maatregelen kunnen worden ge- noemd:

-strengere bewaking van de toegangen tot de luchthaven;

-strengere en effectievere controle op de passagiers en hun bagage;
-het invoeren van een verbod op het meenemen van handbagage.

Het Hoofdbestuur van de J.O.V.D. is tevens van oordeel, dat ook aan boord van de toe- stellen gezorgd dient te worden voor een betere beveiliging van passagiers en beman- ning, waarbij het zich aan boord bevinden van gewapende veiligheidsagenten zeker niet tot de onmogelijkheden moet behoren.

Voorts is het Hoofdbestuur van oordeel, dat er een strengere sanctie in de wet moet wor- den opgenomen tegen vliegtuigkapingen en po- gingen daartoe.

Tevens zal door de regering het initiatief moeten worden genomen om op zo kort mogelij- ke termijn te komen tot uniforme internatio- nale afspraken op het gebied van beveiliging en sanctionering.

Nederhorst den Berg, 23-12-1973.

Van de voorzitter

AAN DE LEDEN VAN DE JOVD

Nadat ik een half jaar het voorzitterschap van de JOVD waargenomen had, benoemde de jaarlijkse algemene ledenvergadering van de JOVD mij op 3 november 1973 definitief tot algemeen voorzitter. Ik heb de kandidatuur voor die functie indertijd aanvaard met de bedoeling het JOVD-voorzitterschap tot de volgende jaarlijkse algemene ledenvergadering, in november 1974, uit te oefenen. Het enige voorbehoud dat ik bij de aanvaarding van die kandidatuur maakte, was dat studieredenen mij onverhoopt zouden kunnen nopen die periode te bekorten.

Toen ik door de jaarlijkse algemene ledenvergadering op 3 november 1973 definitief benoemd werd tot algemeen voorzitter, had ik alle hoop mijn JOVD-activiteiten te kunnen verenigen met mijn verzwaarde studieprogramma. Ik meende dat een wijziging in mijn studieprogramma de nodige ruimte zou kunnen scheppen om de uitoefening van mijn functie in JOVD-verband mogelijk te blijven maken.

Een uitvoerig gesprek dat ik naar aanleiding van die omzetting van mijn studieprogramma met mijn hoogleraar had, overtuigde mij er echter van dat bij het continueren van mijn JOVD-functie, deze omzetting uiteindelijk geen soelaas zou bieden. Gesteld voor de keuze, of mijn JOVD-voorzitterschap te continueren, of mijn studie in redelijke mate veilig te stellen, heb ik om verschillende redenen, gelegen in de privé-sfeer, gemeend het laatste te moeten laten prevaleren.

Zoals ik op de buitengewone algemene ledenvergadering van 5 januari j.l. te Ede reeds heb medegedeeld, heeft een en ander ertoe geleid dat ik mijn mede-hoofdbestuurleden per memo d.d. 17-12-1973 geïnformeerd heb over mijn voornemen op de algemene ledenvergadering van 16 februari 1974 af te treden als lid van het hoofdbestuur van de JOVD.

Men dank ik voor de voor de meesten van hen korte, maar prettige samenwerking en voor het begrip, opgebracht voor mijn besluit.

De leden van de JOVD dank ik voor het in mij gestelde vertrouwen.

Roy Lantain
algemeen voorzitter

Vrijheid van Meningsuiting

In onze samenleving wordt al jaren geroepen om inspraak. Waar het de besluitvorming binnen bestuursstructuren betreft, wordt op diverse manieren gepoogd daaraan tegemoet te komen; bijvoorbeeld middels nogal vrijblijvende hearings. Recentelijk is de inspraak van de bewoners van de stad Utrecht rond het plan voor de binnenstad grandioos mislukt. De 300 stadsbewoners die zich aangemeld hadden voor de inspraak schrompelden al snel ineen tot een groep van nog geen 100 mensen en het is dan ook terecht dat de gemeente aan deze groep geen representatieve betekenis wenst toe te kennen. Toch duidt de verstrekte subsidie van f 30.000,-- erop dat men ofwel serieuze bedoelingen had in die richting ofwel dit bedrag wel overhad om rust te "kopen". De opgave die de Werkgroep 2000 voorschotelde - drie maanden lang éénmaal per week vergaderen - bleek voor velen te veel. Diskussies over vage doelstellingen, ingewikkelde alternatieven, grafieken en kolommen met cijfers, stootten de deelnemers af.

Een betere oplossing lijkt de verlening van inspraak aan groepen en individuen die wezenlijk bij bepaalde te nemen beslissingen betrokken zijn en die het slachtoffer kunnen worden van bepaalde oplossingen. Ik denk daarbij aan geografisch af te bakenen groepen zoals bewoners van oude buurten, waarvoor een plan ontworpen wordt, boeren in een potentieel ruilverkavelingsgebied en middenstanders in een dorpskern of stadscentrum e.d., maar ook aan mensen die door hun beroep deel uitmaken van een structuur, zoals onderwijspersoneel, ambtenaren, dienstplichtigen e.d. Deze mensen kunnen vanuit hun positie vaak zeer zinnige bijdragen leveren aan de oplossing van bestaande problemen. Het gevoel ook wezenlijke invloed te hebben, zal de sfeer ten opzichte van het bestuur of de chef e.d. ook bepaald kunnen bevorderen; thans wordt er nogal het een en ander afgekankerd.

vervolg op pagina 12

vrouwen
dienstplicht:
**een heet
hangijzer**

In de JOVD blijkt de invoering van een vervangende dienstplicht voor vrouwen een heet hangijzer te zijn.

Tijdens het laatste congres op 5 januari j.l. te Ede was de vrouwendienstplicht één van de punten, waar zich een felle discussie over ontspan.

Dit blijkt echter niet voor de eerste keer het geval te zijn. Reeds in 1957 ontspan zich in ons landelijk orgaan "De Driemaster" een levendige discussie over deze materie naar aanleiding van een ingezonden stuk van de heer C.A. Franken.

Zijn conclusie was: "Nu de vrouwen, gelukkig, gelijke rechten verworven hebben, zullen zij ook de plichten van het volledige staatsburgerschap, in dit geval de dienstplicht, niet mogen afwijzen".

Zonder "Dolle Mina", zonder "Man, vrouw, Maatschappij", zonder feministen als Joke Kool-Smit, vlogen ook toen heel wat JOVD-vrouwen in de pen om op verschillende manieren te reageren op deze problematiek.

Er werd zelfs een commissie "Vrouwendienstplicht" ingesteld, die in 1962 tot de conclusie kwam "dat in de praktijk van vrouwendienstplicht (in niet-militaire zin) niet op een aanvaardbare manier iets valt te maken.

1962 - 1974: 12 jaar later.

Ondanks (of dankzij) deze discussie zijn de meningen binnen de JOVD over dit punt nog steeds verdeeld, gelet op de stemminguitslag van het betreffende voorstel.

Wellicht is het nuttig, juist gezien de activiteiten van "Man, Vrouw, Maatschappij" e.d. in ons blad opnieuw zo'n discussie te laten ontbranden.

Uiteraard was dit niet het enige ter discussie staande punt. De totale defensie was onderwerp van gesprek. Beter dan ooit is de JOVD er naar

mijn mening in geslaagd een afgeronde visie op dit vraagstuk te geven.

Het zou te ver voeren thans de tekst van de aangenomen resolutie volledig uit te pluizen. Beter is het de vraag te stellen waar het in onze defensiepolitiek van de komende jaren om gaat. Naar mijn oordeel zal het in de komende jaren gaan om een definitief antwoord op de vraag of er ontspanning in de wereld kan komen of niet. Het zal gaan om de vraag of de SALT-conferentie, de M.B.F.R.-conferentie en de Veiligheidsconferentie een zodanig resultaat zullen boeken, dat een veiliger wereld op langere termijn realiseerbaar is.

Daarbij zullen conflicten als in het Midden-Oosten toch van minder gewicht zijn, omdat het, ook in dit geval, ten principale gaat om de verhouding tussen de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten en misschien op zeer lange termijn ook China, ook al hebben de Arabieren dan nu als wapen de olieprijsen gebruikt. Op langere termijn zal de Arabische olie ook niet meer dié betekenis hebben die het nu heeft, wanneer er enerzijds andere bronnen gevonden kunnen worden en andere vormen van energie in de praktijk bruikbaar blijken te zijn. In dat totale kader zal de rol van Europa, zoals het er nu voor staat, een weinig krachtige zijn. De opstelling ten tijde van het Arabisch-Israëliësch konflikt spreekt daarvan boekdelen.

Bezien we deze ontwikkeling, dan zal de defensie-inspanning niet alleen nationaal, maar ook internationaal bekeken moeten worden. Voldoende bewapening op conventionele basis, terugdringen van de kern-bewapening, veronderstelde steun van Amerikaanse zijde in geval van een militair konflikt, betere samenwerking in breed verband tussen NATO-landen in het algemeen en de West-Europese landen in het bijzonder zijn daarbij naar het oordeel van de JOVD de punten waar het om draait. Daardoor wordt naar het oordeel van de JOVD de basis gelegd voor een goed en gezond defensiebeleid.

J. Franssen.

Reactie van de fractie

MACHTIGINGSWET - DEKRETENREGERING?

Een bekend hooggeleerd schrijver herinnerde voordat de plannen van het Kabinet Den Uyl met betrekking tot de machtigingswet aan de Tweede Kamer waren medegedeeld, dat het regeren bij dekreten doet denken aan zoals wij het nu zouden noemen "ondemokratische toestanden" bij de dekretenregering van Willem III.

Dat vond men in de jaren van de 19e eeuw, toen inspraak nog geen algemeen aanvaard goed was, toen al een bedenkelijke wijze van regeren.

En wat deed het Kabinet Den Uyl, bestaande uit kampioenen van de democratische inspraak, toen het merendeel daarvan nog in de oppositie was?

Deze dekretenregeling inderdaad voorstellen aan de Staten-Generaal want de regeringsvoorstellen bevatten praktisch geen inspraak

Wat weet U van

kiesrecht, medezeggenschap,
politieke partijen, inkomens- en
bezitsverdeling.....

Cursus

BURGERSCHAPSKUNDE

**40 schriftelijke lessen
voor f 25.—**

het raadslidmaatschap,
begroting, ruimtelijke ordening
gewestvorming.....

Cursus

DE GEMEENTERAAD

**23 schriftelijke lessen
voor f 20.—**

invloed van de burger, parle-
ment, gemeente, economisch
beleid, recht, dienstplicht.....

Cursus voor jongeren

POLITIEK BEKEKEN

**12 schriftelijke lessen plus do-
cumentatiemappen voor f 9.50**

(in samenwerking met de Ned.
Politieke Jongeren Contact
Raad).

Vraag nog heden een gratis
prospectus onder vermelding
van de naam van de cursus(en)
en de letters DM bij:

Stichting
Burgerschapskunde

POSTBUS 349 - LEIDEN

van het Parlement in de te nemen beslissingen
als de machtiging eenmaal was gegeven.

Maar de VVD en ook een aantal regeringspar-
tijnen in de Tweede Kamer lieten in het Voor-
lopig Verslag al blijken dat men dit niet zou
nemen.

Er werd toen een nota van wijzigingen door de
regering ingediend die een gedeeltelijke in-
spraak invoerde, de Tweede Kamer bracht nog
verdere verbeteringen aan, de Eerste Kamer
daarna ook, veranderde ook de positie van de
Minister van Sociale Zaken, die in de voor-
stellen nog als een soort superminister werd
gehandhaafd.

Al het water van de zee wast niet af het feit
dat het Kabinet in grenzeloze ondemokratische
zelfoverschatting toch maar het voorstel zon-
der de kontrôle had ingediend. Ik heb dit als
kernpunt van mijn beschouwingen gemaakt en
gezegd dat een Kabinet, dat van dit verfijnd
gevoel voor democratische verhoudingen blijk
heeft gegeven van ons niet het recht krijgt
met de uitvoering te worden belast.

Het antwoord van de Premier, dat men er niet
zo goed uit kon komen en gedacht had, dat de
Kamer zelf wel met voorstellen op dit punt
zou komen, was wel het zwakste, dat deze niet
stralende Minister-President ooit te berde
heeft oebrecht.

Blijft de indruk, dat het Kabinet de oliecri-
sissituatie die in november bestond, dankbaar
voor zijn zwakke argumentatie heeft aangegre-
pen.

Blijven alle mogelijkheden tot praktisch onge-
breideld snuffelen van overheidsdienaren in de
privé-omstandigheden van tallozen.

Maar er is nu meer kontrôle gekomen en de ge-
hele behandeling in de Tweede Kamer en Eerste
Kamer (die zijn taak in het debat goed heeft
verstaan) heeft een zodanig klimaat geschapen
tegen het voeren van een socialistische expe-
rimenten-politiek middels de machtigingswet,
dat het Kabinet dit moeilijk zal kunnen door-
zetten.

Ik ga daar nog eens op door omdat dit ook een
bepaald onderdeel van het debat in de Tweede
Kamer raakt. Op dat moment kon moeilijk bewe-
zen worden, dat de wet gebruikt zal kunnen
worden voor socialistische - met name nivelle-
rings - elementen op ruime schaal.

De tijd zal het leren, maar juist het feit
dat hier zo uitgebreid over is gedebatteerd,
zal het het Kabinet zeer moeilijk maken zijn
naar onze indruk zeker bestaande voornemens
op dit punt door te voeren.

Als wij bijzonder attent blijven - en dat
zullen wij als konstruktieve oppositie zeker
doen - zal de regering in feite veel minder
met de machtigingswet kunnen doen dan zij
heeft gewild en dat is een van onze belang-
rijke taken in de komende tijd.

Vastgesteld moet worden dat het een zeer be-
denkelijk stuk wetgeving blijft waarvoor
door het nederlandse volk te zijner tijd ze-
ker de rekening aan het Kabinet Den Uyl zal
worden gepresenteerd.

Mr. F. Portheine
lid van de Tweede Kamer-fractie van de VVD

